

LUSINDA RAJLI

*Soba
leptira*

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Lucinda Riley

THE BUTTERFLY ROOM

Copyright © Lucinda Riley 2019

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mojoj svezkrvi Valeri,
s ljubavlju.*

Pouzi

Crveni admiral
(Vanessa atalanta)

Admiral haus

Sautvold, Safok, jun 1943.

„Ne zaboravi, dušo moja, da si vila, da bešumno lebdiš preko trave, na krilima tananim kao paučina, spremna da uhvatiš plen u svilenu mrežu. Gledaj!“, šapnuo mi je na uvo. „Eno ga, na samoj ivici lista. Hajde sad, poleti!“

Kao što me je naučio, sklopila sam oči na nekoliko sekundi, podigla se na vrhove prstiju i zamislila da moja mala stopala napuštaju zemlju. A onda sam osetila površinu tatinog dlana, kako me je blago gurnuo napred. Otvorila sam oči, usredsredila se na par kao zumbul plavih krila i preletela dva kratka koraka potrebna da brzo pokrijem mrežicom list grma budleje, na kojem je u tom trenutku stajao Veliki plavi.

Vazдушna struja pri spuštanju mrežice na metu uzbunila je Plavog, pa je raširio krila pripremajući se da poleti. Ali bilo je prekasno jer sam ga ja, Pouzi, vilinska princeza, zarobila. Neće mu biti naneta nikakva šteta, naravno, samo će ga proučiti Lorens, kralj magičnog naroda – koji je uz to i moj otac – a onda će ga pustiti napolje, pošto se nauživa iz velike zdele najboljeg nektara.

„Kako je moja Pouzi pametna devojčica!“, rekao je tata dok sam se vraćala kroz zelenilo ka njemu te mu ponosno

predala mrežicu. On je čučao, pa su nam se oči – za koje su svi govorili da su veoma slične – srele u zajedničkom ponosu i oduševljenju.

Gledala sam kako je sagnuo glavu da prouči leptira, koji je stajao nepomično, hvatajući se sićušnim nogama za svoj beli mrežasti zatvor. Tatina kosa je bila boje tamnog mahagonija i presijavala se na suncu kao površina dugačkog trpezarijskog stola pošto ga Dejzi izglanca, a sve to zbog ulja kojim ju je mazao da je poravna i pripije uz glavu. I mirisala je divno – na njega i na udobnost, jer je on bio „dom“ i volela sam ga više od svega u mojim svetovima, i ljudskom i vilinskom. Volela sam i *maman*, naravno, ali bez obzira na to što je uglavnom bila kod kuće, nisam osećala da je *poznajem* onako dobro kao što sam poznavala tatu. Ona je mnogo vremena provodila u svojoj sobi, s nečim što se zove migrena, a kad nije bila u njoj, uvek se činilo da je previše zauzeta da bi provodila vreme sa mnom.

„Apsolutno je predivan, mila moja devojčice!“, rekao je tata podižući pogled ka meni. „Prava retkost na ovim obalama i bez sumnje iz plemenite loze“, dodao je.

„Da nije možda princ leptira?“, upitala sam.

„Vrlo je moguće“, složio se tata. „Moraćemo da se ophodimo prema njemu s krajnjim poštovanjem, kao što zahteva njegov kraljevski status.“

„Lorense, Pouzi... ručak!“, pozvao ih je glas odnekud van zelenila. Tata je ustao, viši od grma budleje pa je mogao da mahne preko travnjaka ka terasi Admiral hausa.

„Dolazim, ljubavi“, doviknuo je, prilično glasno jer smo bili udaljeni. Primitila sam kako su mu se uglovi očiju nabrali od osmeha kad je video suprugu; moju majku i kraljicu magičnog naroda a da to i ne zna. To je bila igra za koju smo znali samo tata i ja.

S rukom u ruci, krenuli smo preko travnjaka, udišući miris tek pokošene trave koji me je podsećao na srećnija vremena u vrtu: na mamine i tatine prijatelje, sa šampanjcem u jednoj i

batom za kriket u drugoj ruci, na zvuk udarca malja i lopticu kako leti preko terena za kriket, koji je tata pokosio za tu svrhu...

Te srećne prigode su postale ređe otkad je počeo rat, pa su mi sećanja na njih bila tim dragocenija. Osim toga, zbog rata je tata hramao, pa smo morali da hodamo polako, što je meni odgovaralo jer je tako duže bio samo moj. Sad mu je bilo mnogo bolje nego kad je tek došao iz bolnice. Stigao je u invalidskim kolicima kao da je star čovek, a i oči kao da su mu bile sive. Ali *maman* i Dejzi su ga negovale, a ja sam davala sve od sebe da mu čitam priče, pa se brzo oporavio. Sad mu više nije trebao čak ni štap dok hoda, osim kad je išao dalje od imanja.

„A sad, Pouzi, trči unutra da opereš ruke i umiješ se. Kaži majci da sam odneo našeg novog gosta da ga smestim“, rekao mi je tata i pokazao mrežicom prema kući kad smo stigli do stepenica što vode na terasu.

„Dobro, tata“, kazala sam, a on je nastavio preko travnjaka i nestao kroz visoku živicu. Otišao je u ukrasnu kulu u parku, koja je, sa tornjem od žutog peščara, izgledala kao savršen dvorac iz bajke, da u njemu žive vilinski narod i leptiri. A tata je tamo provodio mnogo vremena. Sam. Meni je bilo dozvoljeno samo da zavirim u malu, okruglu prostoriju iza ulaznih vrata kule – koja je bila veoma mračna i mirisala na plesnive čarape – kad bi me *maman* poslala da zovem tatu na ručak.

U toj prostoriji u prizemlju držao je svoju „spoljašnju opremu“, kako ju je zvao – teniske reketе nagurane sa štapovima za kriket i blatnjavim gumenim čizmama. Nikad me nije pozvao da se popnem stepenicama koje su vodile ukруг i ukруг do samog vrha. (To sam znala zato što sam se tajno popela kad je *maman* pozvala tatu da dođe u kuću jer ga traže preko telefona.) Veoma me je razočaralo kad sam otkrila da je zaključao velika hrastova vrata koja su me dočekala na vrhu stepenica. Premda sam okrenula kvaku svom snagom svojih malih ruku, nisu popustila. Znala sam da, za razliku od prostorije ispod nje, ta soba ima mnogo prozora, jer su se videli spolja. Kula me je

pomalo podsećala na svetionik u Sautvoldu, samo što je na vrhu imala zlatnu krunu umesto veoma jarkog svetla.

Dok sam se penjala stepenicama na terasu, radosno sam uzdahnula podigavši pogled uz zidove od divne bledocrvene cigle glavne kuće, s redovima visokih prozora, uokvirenih zelenim lišćem visterije. Primetila sam da je stari sto od kovanog gvožđa – sad više zelen nego prvobitno crn – spremljen za ručak na terasi. Bili su postavljeni samo tri tanjira i tri čaše za vodu, što je značilo da ćemo na ručku biti samo mi, i što je bilo veoma neuobičajeno. Pomislila sam kako je lepo što ću imati i mamu i tatu samo za sebe. Ušla sam u kuću kroz široka vrata salona, pa prošla između sofa presvučenih svilenim damastom, postavljenih oko ogromnog mermernog kamina – toliko velikog da je prošle godine Božić Bata uspeo da spusti niz dimnjak blistavocrveni bicikl – pa šmugnula lavirintom hodnika što vode do toaleta u prizemlju. Zatvorila sam vrata za sobom i obema rukama odvrnula srebrnu slavinu, pa ih onda temeljno oprala. Podigla sam se na prste da se pogledam u ogledalu i proverim da li mi je lice musavo. *Maman* je veoma važan izgled – tata kaže da je tako zbog njenog francuskog porekla – i bili bismo u nevolji ako za stolom nismo besprekorno čisti.

Ali čak ni ona nije mogla da obuzda tanke pramenove nepokornih smeđih uvojaka koji su se izvlačili iz mojih čvrsto upletenih pletenica i pojavljivali na potiljku, ispadali iz šnala koje su se svojski trudile da ih zahvate sa čela i čvrsto drže. Kad me je tata jedne noći smestio u krevet, pitala sam ga da li može da mi pozajmi svoje ulje za kosu jer sam mislila da će mi pomoći, ali on se samo nasmejao i uvio oko prsta jedan moj uvojak.

„To nikako nećeš raditi. Ja volim tvoje kovrdže, draga moja devojčice, i da se ja pitam, svakoga dana bi ti slobodno letele oko ramena.“

Dok sam se vraćala hodnikom, opet sam čeznula da imam maminu glatku, ravnu grivu plave kose. Njena je kosa bila boje bele čokolade koju je služila uz kafu posle večere. Moja

je kosa bila više kao bela kafa, ili je bar mama tako rekla; ja za nju kažem da je mišje smeđa.

„Stigla si, Pouzi“, kazala je *maman* kad sam izašla na terasu. „Gde ti je šešir za sunce?“

„Oh, mora da sam ga ostavila u bašti kad smo tata i ja hvatali leptire.“

„Koliko puta moram da ti kažem da će ti lice izgoreti pa ćeš se brzo izborati kao suva šljiva“, prekorila me je dok sam sedala za sto. „Izgledaćeš kao da ti je šezdeset kad ti bude bilo četrdeset.“

„Da, *maman*“, složila sam se pomislivši kako je i četrdeset već starost i da me neće biti briga.

„Kako je moja druga omiljena devojkica ovog divnog dana?“

Na terasi se pojavio tata i naglo zagrlio moju majku, pa se iz bokala s vodom koji je držala malo prosulo na sive kamene ploče poda.

„Pazi, Lorensel!“, prekorila ga je *maman* i namrštila se, a onda se izvukla iz njegovih ruku i spustila bokal na sto.

„Zar nije prekrasan dan i zar nije divno živeti?“ Osmehnuo se i seo naspram mene. „A izgleda i da će biti lepo vreme za naš prijem za vikend.“

„Imaćemo prijem?“, upitala sam kad je *maman* sela pored njega.

„Da, hoćemo, draga moja devojkice. Tvoj otac se izgleda dovoljno oporavio da se vrati na dužnost, pa smo *maman* i ja odlučili da se malo provedem još dok mogu.“

Srce mi je preskočilo jedan otkucaj dok je Dejzi, naša sluškinja za sve otkad nam je posluga angažovana u ratnim poslovima, posluživala meso i rotkve. Mrzela sam rotkve, ali samo je to bilo preostalo iz povrtnjaka te nedelje, jer je najveći deo povrća koje tamo raste takođe išlo za ratne potrebe.

„Na koliko ideš, tata?“, upitala sam ga pištavim napetim glasom, jer mi se u grlu pojavila velika tvrda knedla. Kao da mi se rotkva već zaglavila u grlu, pa sam znala da bih uskoro mogla zaplakati.

„Oh, sad ne bi trebalo da bude dugo. Svi znaju da su Švabe gotove, ali moram da pomognem da ih konačno izguramo. Ne smem da izneverim svoje drugove, zar ne?“

„Ne možeš, tata“, uspela sam da izgovorim drhtavim glasom. „Ali nećeš opet biti povređen, zar ne?“

„Neće, *chérie*. Tvoj *papa* je neuništiv, zar ne, Loreense?“

Videla sam kako mu se mama uzdržano nasmešila, i pomislila sam da je sigurno zabrinuta zbog toga kao i ja.

„Jesam, ljubavi“, odgovorio je, spustio ruku na njenu i snažno je stisnuo. „Naravno da jesam.“

„Tata?“, upitala sam ga sutradan za doručkom, pažljivo umaćući štapiće tosta u jaje. „Danas je mnogo toplo, možemo li na plažu? Dugo nismo bili.“

Videla sam kako je tata pogledao *maman*, ali ona je čitala pisma preko šolje *café au lait** i činilo se da ne primećuje. *Maman* stalno dobija mnogo pisama iz Francuske i sva su pisana na veoma tankom papiru, tanjem čak i od leptirovog krila, što se slaže s *maman* jer je sve u vezi s njom tako prefinjeno i tanko.

„Tata? Plaža“, podstakla sam ga.

„Bojim se, mila moja, da plaža trenutno nije pogodna za igru. Puna je bodljikave žice i mina. Sećaš se kako sam ti objasnio ono što se dogodilo prošlog meseca u Sautvoldu?“

„Da, tata.“ Spustila sam pogled na jaje i zadrhtala, setivši se kako me je Dejzi nosila u Andersonovo sklonište (za koje sam mislila da se tako zove jer je to naše prezime, i mnogo me je zbunilo kad je Mejbel kazala da i njena porodica ima Andersonovo sklonište, a oni se prezivaju Prajs). Zvučalo je kao da je nebo oživelo od grmljavine i munja, ali tata je rekao da ih ne šalje Bog nego Hitler. U skloništu smo se svi šćućurili jedni uz druge, a tata je rekao da treba da se pretvaramo da smo porodica ježeva

---

* Fr.: Bela kafa. (Prim. prev.)

i da ja treba da se sklopčam kao ježić. *Maman* se malo i naljutila na njega zato što me naziva ježićem, ali ja se jesam pravila da sam ježić ukopan u zemlju dok ljudska bića ratuju iznad nas. Strašni zvuci su konačno prestali. Tata je rekao da svi možemo nazad u krevet, ali ja sam se rastužila što moram u svoj ljudski krevet sama, umesto da svi ostanemo u našoj jazbini.

Sutradan ujutru, zatekla sam *Dejzi* kako plače u kuhinji, ali nije htela da kaže zašto. Toga jutra nisu došla mlekadžijska kola, a onda je *maman* rekla da toga dana neću ići u školu jer škole više nema.

„Ali kako može da je nema, *maman*?“

„Na nju je pala bomba, *chérie*“, odgovorila je i izduvala dim cigarete.

Sad je i mama pušila, a ja sam se ponekad brinula da ne zapali svoja pisma jer ih je držala jako blizu lica dok čita.

„Ali šta je s našom kućicom na plaži?“, upitala sam tatu. Obožavala sam našu kućicu – bila je ofarbana u puter-žuto i stajala na samom kraju reda, pa ako gledaš u pravom smeru, možeš da se pretvaraš da ste vi kilometrima jedini ljudi na plaži; ali ako se okreneš na drugu stranu, nisi daleko od finog sladoleđžije pored mola. Tata i ja uvek pravimo veoma komplikovane dvorce od peska, s tornjevima i rovovima, dovoljno velike da u njemu žive sve male krabe ako samo odluče da se dovoljno približe. Mama nikad nije htela da ide na plažu; govorila je da je suviše „peščano“, a ja sam mislila kako je to isto što i reći da je okean suviše mokar.

Svaki put kad bismo otišli, tamo je jedan starac sa slamnatim šeširovom širokog oboda koraćao polako duž plaže i bockao pesak dugačkim štapom, ali ne onakvim kakav tata koristi za hod. Taj čovek je imao u ruci veliki džak i malo-malo pa bi se zaustavio i počeo da kopa.

„Šta on to radi, tata?“, upitala sam.

„On je češljar plaže, draga. Ide obalom i traži u pesku ono što je voda nanela s brodova ili donela sa udaljenih obala.“

„Oh, shvatam“, kazala sam, mada taj čovek nije imao nikakav češalj, a svakako ne poput onog koji mi Dejzi svakoga jutra provlači kroz kosu. „Šta misliš, hoće li naći zakopano blago?“

„Siguran sam da će ga jednoga dana naći, ako bude dovoljno kopao.“

Posmatrala sam sa sve većim uzbuđenjem kako je čovek izvukao nešto iz rupe i očistio s toga pesak, ali onda sam videla da je to neki stari emajlirani čajnik.

„Baš me razočaralo“, uzdahnula sam.

„Ne zaboravi, draga moja, da otpaci jednog čoveka mogu da budu zlato za drugoga. A možda smo svi na neki način češljari plaže“, rekao je tata škiljeći na suncu. „Ne prestajemo da tragamo, u nadi da ćemo naći to nedostižno zakopano blago koje će nam obogatiti život, a kad izvučemo čajnik umesto blistavog dragulja, moramo nastaviti da tražimo.“

„Da li ti još tražiš blago, tata?“

„Ne, moja vilinska princezo, ja sam ga našao“, osmehnuo mi se i poljubio me u glavu.

Nakon mnogo moljakanja, tata je konačno popustio i odlučio da me povede na reku da plivam, pa mi je Dejzi pomogla da obučem kupaći kostim i navukla mi šešir na kovrdžavu kosu, pa sam ušla u tatina kola. *Maman* je rekla da je prezauzeta pripremama za sutrašnju zabavu, a meni je to i odgovaralo jer ćemo vilinski kralj i ja moći da primamo sva rečna stvorenja na naš dvor.

„Ima li tamo vidri?“, upitala sam dok smo se vozili u smeru suprotnom od mora, kroz valovita zelena polja seoskog predela.

„Da bi videla vidre, moraš da budeš veoma mirna“, odgovorio je. „Možeš li to da izvedeš, Pouzi?“

„Naravno!“

Vozili smo se dugo dok nismo videli plavu zmiju reke, skrivenu iza trske. Parkirao je kola pa smo oboje otpešačili do

rečne obale. Tata je nosio svu našu naučnu opremu: kameru, mreže za leptire, staklene tegle, limunadu i sendviče s mesnim nareskom.

Vilini konjici su leteli iznad vode tek ponekad ovlaš dodirujući površinu, i brzo nestali kad sam ušla pljuskajući. Voda je bila prijatno sveža, ali od vrućine su me bockali glava i lice pod šeširo, pa sam ga skinula i bacila na obalu gde se tata takođe presvlačio za kupanje.

„Svaka vidra koja je ikada bila ovde sigurno bi utekla zbog takve buke“, rekao je tata ulazeći u vodu. Jedva mu je dopirala do kolena, bio je tako visok. Vidi koliko ima mešinki! Hoćemo li poneti neke kući, za našu zbirku?“

Zajedno smo posegnuli u vodu i iščupali jedan od žutih cvetova loptastoga korena. U njemu je živelo mnogo sitnih insekata, pa smo napunili teglu vodom a onda stavili naš primerak u nju, da ga sačuvamo.

„Sećaš li se latinskog naziva, mila moja?“

„U-tri-ku-la-ri-ja!“ , odgovorila sam ponosno pa izašla iz vode i sela pored njega na travnatu obalu.

„Pametna devojčica. Hoću da mi obećaš da ćeš nastaviti da bogatiš našu zbirku. Ako vidiš neku zanimljivu biljku, ispresuj je onako kao što sam ti pokazao. Najzad, trebaće mi pomoć s mojom knjigom dok sam odsutan, Pouzi.“ Pružio mi je sendvič iz korpe za piknik i ja sam ga prihvatila trudeći se da izgledam vrlo ozbiljno i vrlo naučnički. Htela sam da tata zna da mi može poveriti svoj rad. On je pre rata bio nešto što se zove botaničar i pisao je tu svoju knjigu gotovo otkad sam se ja rodila. Često se zaključavao u svoju kulu da malo „misli i piše“. Ponekad je donosio knjigu u kuću i pokazivao mi neke svoje crteže.

A crteži su bili divni. Objasnio mi je kako je najvažnije stanište u kojem živimo, a bilo je i prelepih ilustracija leptira, insekata i biljaka. Jednom mi je rekao da se celokupna ravnoteža može poremetiti ako se promeni samo jedna stvar.

„Vidi ove mušice na primer“, pokazao je dosadan roj mušica jedne tople letnje noći. „One su ključne za ekosistem.“

„Ali ujedaju nas“, odvratila sam i mahnula da oteram jednu.

„Da, to im je u prirodi“, nasmejao se. „Međutim, da nije njih, mnoge vrste ptica bi ostale bez stalnog izvora hrane i njihova populacija bi se umnogome smanjila. A kad su pogođene populacije ptica, to ima posledice na ostale karike u lancu ishrane. Kad ne bi bilo ptica, drugi insekti, kao na primer skakavci, odjednom bi imali manje neprijatelja grabljivaca i počeli bi da se razmnožavaju, pa bi pojeli sve biljke. A bez biljaka...“

„Ne bi bilo hrane za sve biljojede.“

„Biljojede. Da. I tako, vidiš, sve je u prefinjenoj ravnoteži. I jedan mali treptaj leptirovih krila može da bude odlučujući za ceo svet.“

Sad sam razmišljala o tome, dok sam jela sendvič.

„Imam za tebe nešto posebno“, rekao je tata i zavukao ruku u ranac. Izvadio je sjajnu limenku i pružio mi je.

Otvorila sam je i ugledala na desetine savršeno naoštrenih olovaka u svim duginim bojama.

„Dok budem odsutan, moraš nastaviti da crtaš, pa ćeš mi, kad se vratim, pokazati koliko si napredovala.“

Klimnula sam glavom, prezadovoljna poklonom, toliko srećna da nisam mogla da govorim.

„Kad sam bio na *Kembridžu*, učili su nas da zaista gledamo svet“, nastavio je. „Svetom korača tako mnogo ljudi slepih za lepotu i magiju oko sebe. Ali ne i ti, Pouzi, ti već vidiš bolje od većine. Kad crtamo prirodu, počinjemo da je shvatamo – kadri smo da sagledamo sve različite delove i kako su sastavljeni u celinu. Crtanjem onoga što vidiš, i proučavanjem, *ti* možeš da pomogneš drugim ljudima da i oni razumeju čudo prirode.“

Kad smo stigli kući, Dejzi me je izgrdila što sam pokvasila kosu, pa me je strpala u kadu, a ja sam pomislila kako to nema

nikakvog smisla jer će je samo ponovo pokvasiti. Kad me je stavila u krevet i zatvorila vrata za sobom, ponovo sam se išunjala i izvadila moje nove bojice, pomilovala njihove meke ali oštre vrhove. Pomislila sam da ću, ako dovoljno budem vežbala, kad se tata vrati iz rata, moći da mu pokažem da sam dovoljno dobra da i ja idem na *Kembridž* – iako sam devojka.

Sutradan ujutru, posmatrala sam s prozora svoje spavaće sobe kako reka kola stiže prilazom kući. Svaka su bila puna ljudi; bila sam čula *maman* kako objašnjava da su svi njeni prijatelji potrošili kupone za gorivo da bi doputovali iz Londona. U stvari, ona ih je zvala *émigrés*, a pošto *maman* govori sa mnom francuski otkada sam bila beba, znala sam da to znači „emigranti“. U rečniku piše da je to osoba koja se preselila iz zemlje svog porekla u drugu zemlju. *Maman* je rekla da izgleda kao da se ceo Pariz preselio u Englesku da bi izbegao rat. Znala sam, naravno, da to nije istina, ali uvek se činilo da na zabavama ima više njenih francuskih prijatelja nego tatinih engleskih. To mi nimalo nije smetalo zato što su bili tako živopisni, muškarci sa šalovima u boji i u smokinzima u bojama dragulja, a dame u satenskim haljinama i sa jarkocrvenim ružem na usnama. I što je najbolje od svega, uvek su mi donosili poklone kao da je Božić.

Tata ih je zvao „maminim boemima“, za koje rečnik kaže da su to kreativni ljudi kao na primer umetnici i muzičari i slikari. *Maman* je nekad bila pevačica u jednom čuvenom pariskom noćnom klubu i ja sam volela da slušam njen glas, dubok i svilenogladak kao istopljena čokolada. Nije, naravno, znala da slušam, jer je trebalo da spavam, ali to je ionako bilo nemoguće kad god je u kući zabava, pa bih se došunjala dole stepeništem i slušala muziku i razgovore. U takvim noćima, *maman* je izgledala kao da je oživela, kao da se između zabava pretvarala da je neživa lutka. Volela sam da je čujem kako se smeje, jer to nije radila često kad smo bili sami.

I tatin prijatelji letači bili su fini, mada su oni svi izgledali slično, u tamnoplavom i smeđem, pa ih je bilo teško razlikovati.

Najdraži mi je bio moj kum Ralf, tatin najbolji prijatelj; za nje-ga sam mislila da je veoma zgodan, sa onom tamnom kosom i krupnim, smeđim očima. U jednoj od mojih knjiga bajki nalazila se slika princa koji poljubi Snežanu i tako je probudi. Ralf je izgledao baš tako. Osim toga, lepo je svirao klavir – pre rata je bio koncertni pijanista (izgleda da su svi odrasli koje sam znala pre rata bili nešto drugo, osim Dejzi, naše služavke). Čika Ralf je imao neku bolest zbog koje nije mogao da se bori niti da leti u ratu. Imao je ono što odrasli zovu „kancelarijski posao“, mada nisam mogla da zamislim šta neko radi u kancelariji osim što sedi u njoj, što je verovatno i radio. Kad je tata bio odsutan i leteo spitfajerima, čika Ralf je dolazio da posećuje mamu i mene, što nas je obe zaista veselilo. Došao bi na nedeljni ručak, a posle bi svirao klavir za mene i mamu. Tek odnedavno sam shvatila da je tata odsutan, u ratu, četiri od mojih sedam godina na ovoj planeti, što je sigurno mnogo teško za *maman*, jer je stalno sa mnom i sa Dejzi.

Sela sam na sedište u prozoru i istegla vrat da gledam kako mama dočekuje goste na zavojitom dvokrakom stepeništu što vodi do ulaza ispod mog prozora. Izgledala je prekrasno u tamnoplavoj haljini koja se slagala s bojom njenih divnih očiju; a kad joj se tata pridružio i obgrlio je rukom oko stru-ka, bila sam mnogo srećna. Stigla je Dejzi da mi obuče novu haljinu, koju mi je sašila od starih zelenih zavesa. Dok me je češljala, a onda mi gornji sloj kose vezala pozadi zelenom trakom, odlučila sam da ne mislim na tatin sutrašnji odlazak, kad se tišina kao pred oluju bude spustila na Admiral haus i nas, njene stanovnike.

„Jesi li spremna da podeš, Pouzi?“, upitala me je Dejzi. Vi-dela sam da je crvena u licu, da se preznojava i izgleda veoma umorno, možda zato što je bilo zaista vruće, a ona je morala bez ičije pomoći da spremi hranu za sve ove ljude. Nasmešila sam joj se najljupkije moguće.

„Da, Dejzi, jesam.“

---

* * *

Pouzi zapravo nije moje pravo ime; dobila sam ime po majci, Adrijana. Ali bilo bi previše komplikovano da se obe javljamo kad nam se neko obrati, pa je odlučeno da koristim svoje drugo ime – Rouz – koje sam dobila po baki Engleskinji. Dejzi mi je ispričala da je tata počeo da me zove „Rouzi Pouzi“ kad sam bila beba, i onda je, usput, ostala ta druga polovina kao ime. Što je meni bilo potpuno u redu jer sam mislila da mi odgovara mnogo više od oba moja prava imena.

Neki od tatinih starijih rođaka i dalje me zovu Rouz, i ja odgovaram na takvo obraćanje, naravno, zato što sam naučena da uvek starijima odgovaram učtivo, ali na ovoj zabavi svi su me znali kao Pouzi. Grlili su me i ljubili i davali mi paketiće s poslasticama uvezane mašnom. Mamini francuski prijatelji su najviše voleli ušecerene bademe, za koje, istini na volju, baš i ne marim, ali znala sam koliko je teško naći čokoladu zbog rata.

Dok sam sedela za dugačkim stolom na nogarima, postavljениm na terasi da možemo svi da sednemo, i osećala kako mi sunce bije u slamnati šešir (pod kojim mi je bilo samo još toplije), slušala sam razgovor oko sebe i želela sam da svaki dan u Admiral hausu bude ovakav. *Maman* i tata sedeli su zajedno, u sredini, kao kralj i kraljica na dvoru, i on ju je grlio rukom oko belih ramena. Oboje su bili tako srećni da sam želela da zaplačem.

„Jesi li dobro, Pouzi, draga?“ upitao me je čika Ralf, koji je sedeo odmah pored mene. „Đavolski je vruće ovde napolju“, dodao je pa izvadio besprekorno belu maramicu iz džepa sakoa i obrisao čelo.

„Jesam, čika Ralfe. Samo sam razmišljala o tome kako *maman* i tata izgledaju srećni danas. I kako je tužno što on sutra mora da se vrati u rat.“

„Da.“

Gledala sam Ralfa kako posmatra moje roditelje i najednom pomislila da i on izgleda tužan.

„Pa, uz dobar vetar, to će se uskoro završiti“, konačno je kazao. „Pa ćemo svi moći da nastavimo sa svojim životom.“

Posle ručka, bilo mi je dozvoljeno da malo igram krocket, u čemu sam bila iznenađujuće uspešna, možda zato što su odrasli uglavnom već bili popili mnogo vina pa su slali loptu na sve strane. Čula sam da je tata prethodno rekao kako za tu priliku prazni poslednje police u vinskom podrumu, i činilo se da je najveći deo tog vina već bio ispražnjen u goste. Zaista mi nije bilo jasno zašto odrasli žele da se napiju; u mojim očima su tad postajali samo glasniji i blesaviji, ali možda ću i ja biti takva kad budem odrasla. Dok sam prelazila preko travnjaka, idući ka teniskom terenu, videla sam kako jedan čovek obema rukama grli dve žene dok leže ispod drveta. Sve troje su čvrsto spavali. Neko je svirao saksofon, sam, gore na terasi, a ja sam pomislila kako je dobro što nemamo blizu komšije.

Znala sam da imam sreće što živim u Admiral hausu. Kad sam pošla u lokalnu školu i kad me je Mejbel, devojčica s kojom sam se sprijateljila, pozvala na čaj, zaprepastila sam se kad sam otkrila da njena porodica živi u kući čija ulazna vrata vode pravo u dnevnu sobu! Pozadi je bila sićušna kuhinja, a toalet je bio *napolju*! Imala je četvoro braće i sestara i svi su spavali u jednoj maloj sobi na spratu. Tad sam prvi put shvatila da potičem iz bogate porodice, da ne žive svi u velikim kućama s parkom umesto vrta, i to je za mene bio pravi šok. Kad je Dejzi došla da me vodi kući, pitala sam je zašto je to tako.

„Sve ti je to kocka, Pouzi“, kazala je Dejzi svojim mekim safočkim akcentom. „Neki ljudi imaju sreće, a neki nemaju.“

Dejzi je volela da koristi izreke; uglavnom ne bih razumela šta hoće da kaže, ali bilo mi je drago što je meni kocka pala tako da imam sreće, pa sam zaključila da treba više da se molim za one koji je nemaju.

Nisam bila sigurna da me učiteljica, gospođica Dansart, baš mnogo voli. Iako nas je sve podsticala da dižemo ruku kad znamo odgovor na pitanje, izgleda da sam to uvek ja prva radila. Malo prevrnuvši očima i namestivši usne u čudan položaj, rekla bi: „Da, Pouzi“, umornim glasom. Jednom sam je čula kako razgovara s drugom učiteljicom na igralištu dok sam nedaleko od njih okretala konopac za preskakanje.

„Jedino dete... Raste u društvu starijih... Starmala...“

Potražila sam u rečniku reč „starmala“ kad sam došla kući. I posle toga sam prestala da dižem ruku čak i ako me odgovor peče u grlu dok ga zadržavam u sebi.

U šest sati, svi su se probudili i otišli da se presvuku za večeru. Ja sam otišla u kuhinju, gde mi je Dejzi pokazala moju večeru.

„Za tebe večeras hleb i džem, gospođice Pouzi. Imam dva lososa koje je doneo gospodin Ralf i moram da se pozabavim time, a ne znam šta da radim s njima, ne mogu da ih uhvatim ni za glavu ni za rep.“

Dejzi se nasmejala sopstvenoj šali, a meni je nje najednom bilo žao jer stalno mora toliko da radi.

„Da ti pomognem?“

„Doći će dve Mardžorine male iz sela da postave sto i da služe večeras, biće sve u redu. Hvala na ponudi“, kazala je i osmehnula mi se. „Ti si dobra devojčica, stvarno jesi.“

Kad sam završila čaj, šmugnula sam iz kuhinje pre nego što je Dejzi stigla da mi kaže da idem gore i spremim se za krevet. Bilo je tako divno veče, želela sam da se vratim napolje i uživam u njemu. Kad sam izašla na terasu, videla sam kako sunce lebdi baš iznad hrastova i baca na travu kose zrake svetlosti boje putera. Ptice su još cvrkutale kao da je tek podne, i još je bilo dovoljno toplo da budeš napolju bez džemperera. Sela sam na stepenice, zagladila pamučnu haljinu i navukla je preko kolena, pa se zagledala u jednog crvenog admirala koji se smestio

na biljku u strmoj cvetnoj leji što vodi dole u vrt. Oduvek sam mislila da je naša kuća dobila ime po leptirima koji tako divno lepršaju u grmlju. I strašno sam se uznemirila kad sam od *maman* saznala da je dobila ime po mom pra-pra-pradedi (mislim da je tri „pra“, a možda i četiri) koji je bio admiral u mornarici, što nije bilo ni blizu tako romantično.

Iako je tata rekao da su crveni admirali ovde „tobičajeni“, ja sam za njih mislila da su najlepši leptiri od svih, s jarkocrveno-crnim krilima i belim tačkicama pri kraju, što me je podsećalo na šare spitfajera u kojima je leteo moj tata. Ali ta misao me je rastužila jer me je podsetila da tata sutra ponovo odlazi da leti.

„Zdravo, draga moja devojčice, šta radiš ovde napolju sa svim sama?“

Trgla sam se na zvuk njegovog glasa jer sam upravo mislila na njega. Podigla sam pogled i ugledala ga kako korača ka meni preko terase i puši, a onda je bacio cigaretu na zemlju i zgazio je da je ugasi. Znao je da mrzim taj miris.

„Nemoj da kažeš Dejzi da si me video. Je l' nećeš, tata? Poslaće me pravo u krevet“, kazala sam brzo, a on se spustio i seo pored mene na stepenik.

„Neću, obećavam. Sem toga, niko ne treba da bude u krevetu kad je ovako divno veče. Mislim da je jun najlepši mesec u Engleskoj. Sve je u prirodi obnovljeno posle dugog zimskog sna, proteže se i zeva i razvija lišće i cveće da mi, ljudi, uživamo. Do avgusta ta energija sagori u vrelini i sve se sprema da ponovo spava.“

„Baš kao i mi, tata. Srećna sam kad zimi idem u krevet“, kazala sam.

„Tačno tako, draga. Ne zaboravi da smo nerazdvojivo povezani s prirodom.“

„Biblija kaže da je Bog stvorio sve na zemlji“, kazala sam važno, pošto sam to bila naučila na časovima veronauke.

„Zaista, mada mi je teško da poverujem da je to uspeo za samo sedam dana“, nasmejao se.

„To je magično, zar ne, tata? Kao što Božić Bata može da donese poklone svoj deci na svetu u jednoj noći.“

„Jeste, Pouzi, jeste, naravno. Svet je čarobno mesto i treba da smatramo sebe srećnima što živimo u njemu. Nikad to nemoj da zaboraviš, važi?“

„Neću, tata. Tata?“

„Molim, Pouzi?“

U koje vreme sutra krećeš?“

„Moram da uhvatim onaj voz posle ručka.“

Zagledala sam se u svoje crne lakovane cipele. „Brinem se da ne budeš ponovo povređen.“

„Bez brige, dušo. Kao što tvoja mama kaže, neuništiv sam“, osmehnuo se.

„Kad ćeš se vratiti kući?“

„Istoga časa kad dobijem odsustvo. Ne bi trebalo da bude dugo. Staraj se o majci dok sam ja odsutan, važi? Znam da joj je grozno kad je ovde sama.“

„Uvek se trudim, tata. Ona se rastuži zato što joj nedostaješ i što te voli, zar ne?“

„Da. Gospode, i ja nju volim, Pouzi. Samo me pomisao na nju – i na tebe – drži dok letim. Znaš, nismo bili u braku dugo pre nego što je počeo ovaj prokleti rat.“

„Kad si je čuo kako peva u klubu u Parizu i odmah se u nju zaljubio, zgrabio si je i odveo u Englesku da bude tvoja nevesta, brzo, dok se ne predomisli“, kazala sam sanjalački. Ljubavna priča mojih roditelja bila je lepša od svih bajki u mojim knjigama.

„Da. U životu se dešava čarolija zahvaljujući ljubavi, Pouzi. Čak i u najmračnijem danu duboke zime, zbog ljubavi svet može da zablista i da izgleda isto tako lepo kao sada.“

Tata je duboko uzdahnuo, a onda uzeo moju ruku u svoju veliku šaku. „Obećaj mi da ćeš, kad nađeš ljubav, da je zgrabiš i držiš i nikad ne pustiš.“

„Obećavam, tata“, kazala sam i ozbiljno ga pogledala.

„Dobra devojčica. A sad moram da idem da se presvučem za večeru.“

Poljubio me je u kovrdžavu glavu, ustao i pošao nazad u kuću.

Tada, naravno, nisam znala da je to moj poslednji pravi razgovor sa ocem.

Tata je otišao sutradan po podne, kao i svi gosti. Te večeri je bilo veoma toplo i vazduh beše prezasićen i težak, kao da je iz njega isisan sav kiseonik. Kućom je zavladała tišina – Dejzi je, kao i svake nedelje, otišla na čaj sa svojom prijateljicom Idit, pa se čak nije čulo ni njeno gundanje ni pevanje (od to dvoje više sam volela gundanje) dok pere sudove. A sudova je bilo mnogo, i dalje je stajalo naslagano u perionici i čekalo da bude oprano. Ponudila sam se da pomognem s čašama, ali Dejzi je rekla da bih nanela štete više nego što bih bila od koristi, za šta sam mislila da nije baš fer od nje.

Maman je otišla u krevet čim su poslednja kola nestala iza kestenova. Izgleda da je dobila onu migrenu, za koju Dejzi kaže da je samo otmeno ime za mamurluk, šta god to bilo. Sedela sam u svojoj sobi, sklupčana na sedištu u prozoru iznad glavnog ulaza u Admiral haus. To je značilo da ću, ako neko dođe, ja biti prva koja ću ga ugledati. Tata me je zvao svojim „malim stražarom“, a otkad je Frederik, batler, otišao u rat, ja sam otvarala ulazna vrata.

Odavde sam imala savršen pogled na prilaz kući, usečen između veoma starog drveća kestena. Tata mi je pričao da su neka od tih stabala posađena pre skoro trista godina, kad je prvi admiral sagradio sebi ovu kuću. (Ta mi je pomisao bila fascinantna jer je značila da drveće živi na zemlji skoro pet puta duže nego ljudi, ako je u pravu *Enciklopedija Britanika* iz biblioteke, po kojoj je prosečan ljudski vek bio šezdeset jedna godina za muškarce i šezdeset sedam za žene.) Kad bih zaškiljila i dobro se zagledala, po vedrom danu mogla sam da

vidim tanku sivoplavu liniju iznad vrhova krošnji a ispod neba. To je Severno more, na samo osam kilometara od Admiral hausa. Zastraujuća je bila pomisao da će tata jednoga dana, vrlo uskoro, možda leteti iznad njega svojim malim avionom.

„Vrati se kući bezbedno, dođi kući uskoro“, šaptala sam tamnosivim oblacima koji su se skupljali i pritiskali zalazeće sunce kao sočnu pomorandžu (kakvu nisam bila okusila *veoma* dugo). Vazduh je bio nepomičan, nije bilo povetarca da struji kroz otvoren prozor. Čula sam tutnjavu grmljavine u daljini i ponadala se da Dejzi nije u pravu i da Bog nije ljut na nas. Nikako nisam mogla da dokučim da li je On Dejzin ljutiti Bog ili vikarov dobri Bog. Možda je kao roditelj pa je i jedno i drugo.

Kad su pale prve kapi kiše, koja se uskoro pretvorila u pljusak, i kad je božji gnev počeo munjama da para nebo, nadala sam se da je tata bezbedno stigao u bazu, inače bi mogao mnogo da pokisne, ili još gore, da ga pogodi grom. Zatvorila sam prozor jer je već sipalo unutra, pa sam shvatila da mi stomak krči skoro isto tako glasno kao i grmljavina. Zato sam sišla u prizemlje da nađem hleb i džem koje mi je Dejzi ostavila za večeru.

Dok sam silazila širokim hrastovim stepeništem u sumorni polumrak, pomislila sam kako je kuća tiha u poređenju s prethodnim danom, kao da je stigao roj raspričanih pčela, a onda isto tako iznenada otišao. Iznad mene je zatutnjao drugi nalet grmljavine, prekidajući tišinu, a ja sam zaključila kako je dobro što nisam cmizdravica koja se plaši mraka i grmljavine i da bude sama.

„Oooh, Pouzi, tvoja kuća je sablasna“, kazala je Mejbel kad sam ja nju pozvala na čaj. „Vidi samo ove silne slike mrtvih ljudi u tim njihovim staromodnim nošnjama! Ježim se od njih, stvarno“, izjavila je i stresla se pokazujući naviše, u slike predaka Andersona pokačene uz stepenice. „Plasila bih se da izađem noću iz sobe i da idem u ve-ce, u ovoj kutiji duhova.“

„To su moji rođaci iz davnina i sigurna sam da bi bili druželjubivi kad bi se vratili da kažu 'zdravo'“, kazala sam, uzrujana što joj se Admiral haus nije odmah dopao koliko i meni.

Sada, dok sam prolazila kroz predvorje pa prema kuhinji hodnikom što je odjekivao, nisam se nimalo plašila iako je bilo vrlo mračno i *maman*, koja je verovatno i dalje spavala gore, u svojoj spavaćoj sobi, ne bi me čula ni kad bih vrištala.

Znala sam da sam tu bezbedna, da mi se ništa loše ne može dogoditi između masivnih zidova ove kuće.

Podigla sam ruku da upalim svetlo u kuhinji, ali izgleda da nije bilo struje, pa sam umesto toga upalila sveću koja je stajala na polici. Izveštala sam se u paljenju sveća jer se na struju u Admiral hausu nije moglo osloniti, naročito otkad je počeo rat. Volela sam njihov blagi, treperavi sjaj koji je obasjavao samo deo prostora i na kojem je i najružnija osoba izgledala lepo. Uzela sam hleb koji mi je Dejzi prethodno isekla – iako mi je dozvoljeno da palim sveće, zabranjeno mi je da diram oštre noževe – i namazala na njega debele slojeve putera i džema. A onda, već sa zalogajem u ustima, uzela sam tanjir i sveću pa se vratila uz stepenice u svoju sobu, da gledam oluju.

Sela sam na prozorsko sedište, žvakala hleb i džem i razmišljala o tome kako se Dejzi brine za mene kad ima slobodan dan. Naročito kad tata nije tu.

„Nije u redu da mala devojčica bude sama u tako velikoj kući“, mrmljala je. Ja sam joj objašnjavala kako nisam sama jer je i *maman* tu, a osim toga, nisam „mala“ jer imam sedam godina, što znači da sam prilično velika.

„Hmpf!“, odgovorila bi Dejzi dok je skidala kecelju i kačila je na kuku na zadnjoj strani kuhinjskih vrata. „Nije bitno šta tvoja mama kaže, samo ti idi i probudi je ako ti je potrebna.“

„Hoću“, uvek sam odgovarala, ali, naravno, nikad to nisam uradila, čak ni kad sam jednom povraćala na pod i kad me je stvarno mnogo bolelo stomak. Znala sam da bi se *maman* naljutila kad bih je probudila, zato što joj je potrebno da spava. U svakom slučaju, nije mi smetalo da budem sama, zato što sam na to bila navikla otkad je tata otišao u rat. Osim toga, u biblioteci sam imala za čitanje celu zbirku *Enciklopedije Britanike*.

Već sam bila pročitala prva dva toma, ali preostalo mi je još dvadeset dva i računala sam da će mi potrajati dok ne porastem.

Te večeri, bez struje, bilo je suviše mračno za čitanje, a i od sveće je ostao samo patrljak, pa sam umesto da čitam gledala nebo i trudila se da ne mislim na tatin odlazak da mi iz očiju ne bi potekle suze, isto tako brzo kao i kišne kapi koje su udarale u prozor.

Dok sam gledala napolje, pogled mi je privukao nenadani crveni blesak u gornjem uglu okna.

„Oh! To je leptir! Crveni admiral!“

Podigla sam se, stala na prozorsko sedište i videla da se jedno stvorenje trudi da nađe zaklon od oluje zavlačeći se ispod prozorskog okvira. Morala sam da ga izbacim, pa sam veoma pažljivo podigla rezu gornjeg okna i provukla ruku napolje. Iako se nije mrdao, trebalo mi je vremena da ga uhvatim između palca i kažiprsta jer nisam želela da mu oštetim krhka krila, koja su bila čvrsto sklopljena, veoma vlažna i klizava.

„Uhvatila sam te“, prošaptala sam i pažljivo povukla ruku – koja je sad bila potpuno mokra – nazad kroz prozor, koji sam potom suvom rukom čvrsto zatvorila.

„Eto, maleni“, prošaptala sam proučavajući ga na dlanu. „Pitam se kako da ti osušim krila?“

Razmišljala sam o tome kako im se osuše kad su napolju, u prirodi, jer sigurno stalno kisnu.

„Topli povetarac“, kazala sam i blago počela da duvam svoj dah na njega. Leptir se isprva nije mrdao, ali konačno – kad sam već pomislila da ću se onesvestiti od tolikog gubljenja daha – videla sam kako su krila zalepršala pa se otvorila. Nikad nisam imala nepomičnog leptira na dlanu, pa sam sagla glavu da osmotrim divne boje i složenu šaru na krilima.

„Pravi si lepotan“, kazala sam mu. „Nego, ne možeš nazad napolje jer bi se udavio, pa ću te ostaviti ovde na prozorskoj dasci, da možeš da vidiš svoje prijatelje napolju, a ujutru ću te pustiti.“

Veoma nežno, podigla sam leptira vrhovima prstiju, i spustila ga na prozorsku dasku. Malo sam ga posmatrala pitajući se da

li leptiri spavaju otvorenih ili zatvorenih krila. Ali tad su se već i meni oči sklapale pa sam navukla zavese na prozor da sićušno stvorenje ne bi došlo u iskušenje da poleti u sobu i uhvati se za tavanicu visoko iznad mene. Ne bih mogla da ga dohvatim i spustim pa bi u međuvremenu umro od gladi ili od straha.

Uzela sam sveću, otišla do kreveta i legla, zadovoljna što sam uspela da mu spasem život, a i zato što je to verovatno dobar znak i tata ovoga puta nije povređen.

„Laku noć, leptiru. Lepo spavaj do jutra“, prošaptala sam pa dunula u sveću, ugasila je i zaspala.

Kad sam se probudila, videla sam po plafonu oštrice svetlosti kroz razmake između zavesa. Danas su bile zlatne, što je značilo da je sunce već izašlo. Setila sam se svog leptira, ustala iz kreveta i pažljivo razmakla zavese.

„Oh!“

Dah mi se presekao kad sam videla svog leptira kako, sklopljenih krila, leži na strani, sa podignutim nožicama. Pošto su mu krila sa unutrašnje strane bila uglavnom tamnosmeđa, izgledao je više kao veliki mrtvi moljac. Suze su mi navrle na oči dok sam ga dodirivala da proverim, ali nije se micao, i znala sam da mu je duša već na nebu. Možda sam ga ja ubila jer ga prethodne noći nisam pustila na slobodu. Tata je uvek govorio da ih moram pustiti vrlo brzo, i mada nije bio u staklenoj tegli, ipak je bio unutra. Ili je možda umro od upale pluća ili bronhitisa zato što se toliko pokvasio.

Stajala sam i gledala ga i jednostavno sam *znala* da je to odista veoma loš znak.

Jesen 1944.

Volela sam onaj trenutak kad letnja svetlost počinje da čili ka dugoj, mrtvoj zimi. U vrhovima krošnji već se hvatala

izmaglica kao ogromna paukova mreža, a vazduh je mirisao na drvo i fermentaciju (tu sam reč bila naučila nedavno, prilikom posete lokalnoj pivari na školskom izletu, kad sam gledala kako se hmelj pretvara u pivo). *Maman* je kazala da je za nju englesko vreme depresivno, da želi da živi negde gde je sunčano i toplo cele godine. Ja sam pak mislila da bi to bilo veoma dosadno. Bilo je uzbudljivo posmatrati prirodne cikluse, nevidljive magične ruke koje pretvaraju smaragdno-zeleno lišće bukve u blistavobronzano. Ili sam možda samo živela dosadan život.

A jeste bio dosadan otkad je tata otišao. Više nije bilo zabava niti nam je iko dolazio osim čika Ralfa, koji se prilično često pojavljivao sa cvećem i francuskim cigaretama za *maman*, a povremeno i s čokoladom za mene. Monotonija je bar bila prekinuta godišnjim putovanjem u Kornvol, u posetu baki. Obično je i *maman* išla sa mnom, a tata bi nam se pridružio na nekoliko dana kad bi dobio odsustvo, ali ove godine *maman* je izjavila da imam dovoljno godina da idem sama.

„Ona tebe želi da vidi, Pouzi, ne mene. Mene mrzi, oduvek me je mrzela.“

Sasvim sigurno nije bilo tako, pošto niko ne može da mrzi *maman*, tako lepu i s tako divnim glasom, ali činjenica je da sam otišla sama, u pratnji mrzovoljne Dejzi i tamo i nazad.

Baka je živela u neposrednoj okolini sela Blislend, smeštenog na zapadnom rubu Bodminskog vresišta. Mada je njena kuća bila prilično velika i velelepna, zbog sivih zidova i masivnog, tamnog nameštaja oduvek mi se činila pomalo turobnom posle svetlošću okupanih soba Admiral hausa. Ali je zato napolju bilo zabavno istraživati. Kad je tata dolazio, pešaćili smo vresištem i skupljali primerke vresa i lepog poljskog cveća koje raste među štipavicom.

Nažalost, ovoga puta tata nije bio tamo i padala je kiša svakoga dana, što je značilo da izlazak napolje ne dolazi u obzir. Tokom dugih kišnih popodneva baka me je učila da igram

pasijans i jele smo mnogo kolača, ali bilo mi je vrlo drago kad je došlo vreme da idem. Pošto smo stigle kući, Dejzi i ja smo sišle s kola koja je vukao poni i kojima je Benson, naš povremeni baštovan (verovatno star sto godina), ponekad dovozio ljude sa železničke stanice. Dok su Benson i Dejzi unosili kofere, ja sam otrčala u kuću da nađem *maman*. Čula sam zvuke pesme *Blue Moon* sa gramofona u salonu i zatekla *maman* i čika Ralfa kako plešu.

„Pouzi!“, kazala je i izvukla se iz čika Ralfovih ruku, pa prišla da me zagrlji. „Nismo čuli da si stigla.“

„Verovatno zbog glasne muzike, *maman*“, odgovorila sam misleći kako je lepa i kako izgleda srećno, sa tako zajapurenim obrazima i divnom dugom kosom koja joj je ispala iz šnale i kao zlatni slap padala niz leđa.

„Slavimo, Pouzi“, rekao je čika Ralf. „Stigle su nove dobre vesti iz Francuske. Izgleda da će se Švabe uskoro predati i da će rat biti konačno gotov.“

„Oh, odlično“, odvrtila sam. „To znači da će tata uskoro doći kući.“

„Da.“

Zavladala je tišina, a onda mi je *maman* kazala da otrčim gore, u svoju sobu, da se umijem i presvučem nakon dugog puta. Dok sam to činila, žarko sam se nadala da je čika Ralf u pravu i da će se tata *zaista* uskoro vratiti kući. Otkad su počeli da nam preko radija prenose trijumfalne vesti o iskrcavanju saveznika u Normandiji, neprekidno sam se nadala da ću ga uskoro videti. Ali od tada je prošlo više od tri meseca a on se još nije vratio, mada je mama išla da ga poseti kad je dobio kratko odsustvo, jer je tako bilo lakše. Kad sam je pitala zašto se još nije vratio kad smo gotovo dobili rat, ona je slegla ramenima.

„Veoma je zauzet, Pouzi, vratiće se kući kad se vrati.“

„Ali kako znaš da je dobro? Da li ti je pisao?“

„*Oui, chérie*, jeste. Budi strpljiva. Ratovima treba mnogo vremena da se završe.“

---

* * *

Nestašica hrane se pogoršala i ostale su nam poslednje dve kokoške, kojima nismo zavrnuili šiju zato što su nosile najviše jaja. A onda smo i njih pojeli, mada sam svakoga dana odlazila da razgovaram s njima jer je Benson rekao da srećne kokoške nose više jaja. Moje ćaskanje s njima nije delovalo, pa ni Etel ni Rubi nisu snele nijedno jaje za pet dana.

„Gde si, tata?“ pitala sam nebesa, razmišljajući o tome kako bi bilo divno kad bih iznenada ugledala spitfajer kako se pojavljuje između oblaka i onda se tata spušta i sleće na široke travnjake.

Došao je novembar i ja sam svako popodne posle škole provodila u vlažnom i smrznutom šiblju, u lovu na drvo za potpalu, kojim smo *maman* i ja uveče ložile vatru u jutarnjem salonu zato što je manji i lakše ga je zagrejati od raskošnog velikog salona.

„Pouzi, razmišljala sam o Božiću“, rekla mi je *maman* jedne noći.

„Možda će tata do tada doći kući pa ćemo ga provesti zajedno.“

„Ne, on neće doći kući, a mene su prijatelji pozvali u London da provedem praznik s njima. Tebi bi, naravno, bilo strašno dosadno da provodiš vreme s toliko odraslih, pa sam pisala tvojoj baki i ona je voljna da te primi za Božić.“

„Ali ja...“

„Pouzi, molim te shvati da ne možemo ostati ovde. Kuća je ledena, nema uglja za loženje...“

„Ali imamo drva i...“

„Nemamo šta da stavimo u tanjir, Pouzi! Tvoja baka je nedavno izgubila služavku pa je voljna da primi i Dejzi dok ne nađe zamenu iz okoline.“

Ugrizla sam se za usnu, vrlo blizu suza. „Ali šta ako tata dođe i otkrije da smo otišle?“

„Pisaću mu da mu javim.“

„Može se desiti da ne dobije pismo, a osim toga, radije bih ostala ovde i gladovala nego da provedem Božić kod bake! Volim je, ali ona je stara i ta kuća nije moj dom i...“

„Dosta! Odlučila sam. Ne zaboravi, Pouzi, da svi moramo da preduzmemo šta god možemo da bismo preživeli poslednje mesece ovog brutalnog rata. Barem ćeš biti na toplom i na bezbednom, i sita. To je mnogo više od onoga što imaju ljudi širom sveta koji gladuju, ili čak umiru od gladi.“

Nikad nisam videla mamu tako ljutu pa sam – iako me je reka suza pekla iza očiju – samo progutala knedlu u grlu i klimnula glavom.

„Da, *maman*.“

Izgleda da se nakon toga barem mama razvedrila, a Dejzi i ja smo išle po kući kao blede sablasti proklete do kraja života.

„Kad bih imala ikakvog izbora, ne bih išla“, gundala je Dejzi dok mi je pomagala da spakujem kofer. „Ali gospodarica mi kaže da nema novca da me plaća ovde, pa šta drugo da radim? Ne mogu da živim od vazduha, zar ne?“

„Sigurna sam da će sve biti bolje kad se rat završi i kad se tata vrati kući“, kazala sam joj, istovremeno tešeći i sebe.

„Pa, ne može biti gore nego što jeste. Ovde su stvari prilično podmakle, to je sigurno“, odvrtila je Dejzi mračno. „Čini mi se da hoće da nas obe skloni s puta da bi mogla...“

„Da bi mogla šta?“, upitala sam je.

„Nije važno, gospođice, ali što ti se pre tata vrati, to bolje.“

Pošto je kuća trebalo da bude zatvorena sledećeg meseca, Dejzi se bacila na posao da očisti svaki centimetar.

„Ali zašto čistiš kad ovde neće biti nikog?“, pitala sam je.

„Dosta s pitanjima, gospođice Pouzi, bolje da mi pomogneš“, kazala je ona podižući gomilu belih čaršava i zamahujući njima da ih otvori kao velika bela jedra. Zajedno smo njima pokrile